

Wprowadzenie

Muzyka stanowi jedno z najbardziej poruszających wyrazów naszej tożsamości narodowej, a pieśni patriotyczne zajmują w niej miejsce szczególne. Zrodzone z tęsknoty za wolnością, z pragnienia podtrzymania ducha narodowego i wyrażenia wspólnych przeżyć związanych z uciemiężoną Ojczyzną, stały się ważnym elementem naszej polskiej historii i kultury. Ich powstawanie wiązało się ściśle z losami naszej Ojczyzny – zarówno w słonecznych momentach zwycięstw i triumfu, jak i w chwilach upadku, zagrożenia czy rozbiorów.

Pieśni patriotyczne potrafiły jednoczyć ludzi wokół wspólnych wartości i ideałów, były świadectwem ducha niepodległości i niegasnącej nadziei. Stawały się głosem nie tylko walczących i bohaterskich, lecz także wszystkich, którym los ojczyzny leżał na sercu.

Na przestrzeni dziejów pełniły one rozmaite funkcje. W czasach rozbiorów, kiedy Polska zniknęła z mapy Europy na ponad 120 lat, stawały się manifestem przeciwko próbom unicestwienia polskiej kultury, wznoszono je podczas patriotycznych demonstracji i wieczornic, kiedy legalny opór był trudny bądź niemożliwy. W okresie wojen i powstań pieśni te budziły ducha walki, pozwalały zachować wiarę w sens dalszego oporu, integrowały żołnierzy i zwykłych ludzi, mieszkańców polskiej ziemi.

Po odzyskaniu niepodległości pomagały tworzyć poczucie wspólnoty, cementowały narodową tożsamość, a w trudnych momentach politycznych, gdy zagrożone były nie tylko granice, ale i nasza wolność, ponownie nabierały wyjątkowego znaczenia. Do dziś można usłyszeć ich echo wśród kolejnych pokoleń. Służą jako symbol przywiązania do ojczyzny, a jednocześnie pozwalają odkrywać bogactwo polskiej kultury muzycznej.

Tradycja śpiewania pieśni patriotycznych nie ogranicza się wyłącznie do uroczystości państwowych czy akademii szkolnych. Wielu Polaków kultywuje ją także w rodzinnym gronie, przekazując młodszym pokoleniom zarówno wiedzę o historii, jak i piękno polskiej mowy. Spośród najpopularniejszych utworów nierzadko wyłania się silny ładunek emocjonalny, łączący troskę o ojczyznę z radością, płynącą z bycia częścią wspólnoty.

Melodyka i harmonia tych pieśni potrafią być zaskakująco różnorodne – od dostojnych i poważnych tonów, po skoczne, energiczne rytmy, które niegdyś towarzyszyły maszerującym oddziałom. Wśród nich odnajdujemy rozmaite przykłady wybitnej twórczości kompozytorów różnych epok, które nierzadko zostały wzbogacone późniejszymi aranżacjami lub opracowaniami chórów i orkiestr. Dzięki temu do dziś zachwycają nie tylko tekstem i przesłaniem, ale także walorami artystycznymi.

W niniejszym zbiorze znajdują się zarówno tradycyjne pieśni i piosenki, wywodzące się z głębokich korzeni historii, jak i te, które powstały stosunkowo niedawno, ale równie mocno zapisały się w świadomości narodowej. Każda z nich opowiada historię trudów i zwycięstw, cierpienia oraz dumy, miłości do ojczystej ziemi i gotowości do poświęcenia życia w jej obronie, a opracowania fortepianowe mają na celu przybliżyć wykonawcom charakterystyczne cechy tych kompozycji i ułatwić poznanie ich muzycznej struktury.

Takie opracowania pozwalają również odczuć atmosferę czasów, w jakich pieśni powstawały, a dzięki temu pełniej zrozumieć, dlaczego w dalszym ciągu budzą tyle uczuć.

Mam nadzieję, że dzięki temu opracowaniu, pieśni patriotyczne staną się bliższe wykonawcom – zarówno osobom, które sięgają po nie po raz pierwszy, jak i tym, którzy chcą odświeżyć w pamięci dawno znane melodie i teksty. Śpiewanie ich w gronie rodziny, przyjaciół czy w czasie większych uroczystości jak choćby 3 maja czy 11 listopada, wciąż pozostaje sposobem na budowanie wspólnoty i wyrażenie wdzięczności za przeszłość tym, którzy walczyli o wolność naszej Ojczyzny.

Niech ten tom pieśni i piosenek patriotycznych, opracowanych na fortepian towarzyszy nam w odkrywaniu polskiej historii i tożsamości narodowej; niech mobilizuje do refleksji nad tym, co ważne i wspólne, a przede wszystkim niech stanie się żywym pomostem między pokoleniami, przekazując ponadczasowy przekaz o wolności i umiłowaniu ojczyzny

Od Autora